

МІЖНАРОДНИЙ СИМПОЗИУМ “АМЕРИКАНСЬКЕ SHORT STORY: ТЕОРІЯ ЖАНРУ І ПРАКТИКА СУЧАСНОСТІ (РУБІЖ ХХ–ХХІ СТ.)”

15 вересня 2011 р. відбувся черговий із низки наукових заходів, які регулярно організовує Центр американських літературних студій в Україні (ЦАЛСУ). Темою цього, уже п'ятого, міжнародного симпозиуму стало “Американське short story: теорія жанру і практика сучасності (рубіж ХХ–ХХІ ст.)”.

За роки активної роботи учасники ЦАЛСУ при Інституті літератури ім. Т.Г. Шевченка НАНУ впровадили в життя велику кількість науково-дослідницьких ініціатив, що набули значного розголосу та наукового визнання. Серед них робота неформальної Школи з американської літератури; видання щорічника ЦАЛСУ “Американські літературні студії в Україні”; організація наукових конференцій, симпозиумів, семінарів, дискусій різного рівня; створення веб-сторінки Центру; налагодження творчих контактів і різноманітного наукового співробітництва як в Україні, так і за її за межами – на пострадянському просторі, в Європі, у Сполучених Штатах; творча співпраця з американськими фахівцями, що працюють в Україні.

Саме в межах неформальної Школи з американської літератури протягом 2010–2011 навчального року тривала робота над дослідженням теми “Американське short story”, підсумком якої і був проведений захід. Ця тема стала логічним продовженням дослідницького вектора Школи ЦАЛСУ, що у 2004–2010 рр. орієнтувалася на діахронічний підхід до вивчення основних періодів розвитку літератури США (було проведено симпозиуми та видано чергові номери щорічника “Американські літературні студії в Україні” за темами “Пуританська традиція в літературі США”, “Просвітницька традиція в літературі США”, “Дискурс романтизму в літературі США” та “Американський модернізм: контекст, постаті, пост-постмодерністська перспектива”). З 2010 р. просвітницько-дослідницька діяльність Школи продовжилася та поглибилася завдяки орієнтації на детальніше обговорення та дослідження картини розвитку американської літератури за жанрами. Short story привернуло увагу учасників ЦАЛСУ протягом першого року роботи Школи за новою концепцією, дозволивши їм обговорити специфіку жанру, інтегрувати набуті знання й висновки до власної дослідницької роботи та представити результати під час спеціалізованого міжнародного симпозиуму. Наступним явищем, що привернуло увагу американістів ЦАЛСУ у 2011–2012 рр., стала багатогранна та специфічна американська драма.

Акцент саме на жанрі short story логічний, адже цей жанр – це чи не найхарактерніше жанрове утворення американської літератури, а отже, багато важить для дослідження закономірностей її розвитку. Характеристики short story як “оповіді про одну незвичайну подію” – лаконічність, парадоксальний сюжет, несподівана розв'язка, орієнтованість на сучасність – незмінно викликали натхнення та прагнення експериментувати серед авторів, а також інтерес читачів.

Жанр засновували та розвивали “архетипові” творці американської літературної традиції: В. Ірвінг, Г. Мелвілл, Е. А. По, Н. Готорн, Г. Джеймс, М. Твен. Інтерес до нього не вщухав ніколи, привертаючи увагу найвизначніших постатей, серед яких і автори основоположних творів “великого” жанру американського роману. Це допомагало жанру трансформуватися, розвиватися та не втрачати актуальність у контексті всіх історико-культурних періодів, зокрема сучасної доби пост-постмодернізму, мультикультуральності та глобалізації. Саме актуальність жанру сьогодні, практика сучасності стала основним дослідницьким акцентом у працях учасників симпозиуму. Понад двадцять дослідників-американістів з України, Білорусі, Росії та Польщі запропонували свої доповіді до уваги та обговорення значно ширшої аудиторії учасників, які виявили професійний інтерес до заявленої теми.

Міжнародний симпозиум “Американське short story: теорія жанру і практика сучасності (рубіж ХХ–ХХІ ст.)” відкрився пленарним засіданням. Розпочав його заступник директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України *М. Сулима*. Він відзначив активність та послідовність, глибину наукового підходу в діяльності Центру, а також наголосив на актуальності та привабливості обраного предмета дослідницької дискусії.

Безпосередньо наукова робота почалася із засадничої доповіді керівника та координатора ЦАЛСУ *Т. Денисової* (Київ) “Американське short story: жанрові константи, трансформації, сучасні тренди”, яка узагальнила бачення теоретичних аспектів жанру, а також діахронічну картину його історико-культурного розвитку з перспективою на майбутнє. Пленарне засідання продовжили *Т. Михед* (Київ) із інноваційними спостереженнями сучасних тенденцій та “філософії” американського короткого оповідання на рубежі ХХ–ХХІ століть, а також *Н. Висоцька* (Київ), яка зосередилася на аспекті адресації як наративній стратегії в сучасному американському short story. *М. Коваль* (Гданськ, Польща) запропонувала цікавий приклад аналізу безпосередньо літературного тексту – його предметом стала коротка проза Т. К. Бойла.

Далі конференції проходила у трьох секціях. Перша з них (модератор – Т. Потніцева), була зосереджена на аналізі *жанрових координат сучасного short story*. Обговорювалися зв'язки та взаємини жанру із жанром “tale” (О. Уракова, Москва, ІСПІ РАН) та антиутопії (Г. Глодзь, Київ, Києво-Могилянська академія); авторські особливості гумористичного оповідання Е. По (Т. Потніцева, Дніпропетровськ), короткої прози С. Беллоу (М. Броніч, Нижній Новгород, РФ), “позажанровості” Г. Стайн (О. Бандровська, Львів). Доповідь Н. Жлуктенко (Київ) була присвячена аналізу мотиву зустрічі в жанровій поетиці сучасної американської новели.

Учасники другої секції за модерування Ю. Стулова (Мінськ, Білорусь) працювали в тематичних межах “Short story в контексті мультикультуралізму”. “Географія ідентичності” жанру (цитуючи Н. Бідасюк з Хмельницького, яка виступила з аналітичним оглядом аспекту ідентичності в азіатсько-американському short story), не лише надзвичайно широка та різноманітна навіть лише в контексті США, а й підтверджує релевантність та адаптивність жанру в різних історико-соціальних та культурних умовах. Це було висвітлено й у виступах Т. Лазаренко (Київ) з акцентом на новелістичному конфлікті у творах етнічних авторок США та В. Іваненко, яка розкрила форму блюзового квадрата на матеріалі новелістики Е. Вокер, а також у подальшій дискусії.

Закривала симпозиум найбільша секція, яка запропонувала можливість прикладного аналізу сучасних варіантів поетики short story (модератор – Н. Висоцька). Доповідачі зосередилися на аналізі нарративних стратегій авторів: О. Старшова (Миколаїв) дослідила книги історій Дж. Барта, Н. Криницька (Полтава) – прозу Р. Кувера як переказ сказань, Ю. Ткачук (Київ) – “екстремальне” явище дуже короткої прози в експериментах авторів “твіттератури”; а також на імагологічних аспектах (І. Кудрявцева, Мінськ – про діалектику “я – інший” у новелістиці П. Тейлора), особливостях художньої форми short story (Г. Рюкова, Київ – про поетику повсякденності у Е. Тайлер, С. Щербина, Полтава – про міфопоетику С. Хант). Н. Шпильова (Черкаси) проаналізувала мотив вітальності у short stories Е. Страут, а Г. Стембковська (Київ) звернулася до феномену суб’єктивізації історії в “новій журналістиці”.

Усе розмаїття та водночас цілісність високоякісної дослідницької роботи, репрезентованої американознавцями під час п’ятого міжнародного симпозиуму “Американське short story: теорія жанру і практика сучасності (рубіж ХХ–ХХІ ст.)”, буде відображено в черговому, сьомому, числі щорічника ЦАЛСУ “Американські літературні студії в Україні”, що вийде найближчим часом.

Ганна Стембковська

Отримано 17 лютого 2012 р.

м. Київ

СЛОБОЖАНЩИНА: ЛІТЕРАТУРНИЙ ВИМІР

Ювілейна Х всеукраїнська наукова конференція “Слобожанщина: літературний вимір” відбулася 24 лютого 2012 р. на базі Луганського національного університету імені Тараса Шевченка за підтримки Міністерства освіти й науки, молоді та спорту України, Східного філіалу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Луганського обласного осередку НТШ. У роботі конференції взяли участь представники Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара, Донецького національного університету, Запорізького національного університету, Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Криворізького національного університету, Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди та інших вищих навчальних закладів України. Проблематика виступів на пленарному засіданні розкрила різні грані культурного ландшафту Слобожанщини. Виступ В. Галич (Луганськ) “Від “поля влади” до “поля літератури” привернув увагу слухачів оригінальністю висвітлення публіцистичної та мемуарної творчості Олеся Гончара в контексті теорії поля П’єра Бурдьє. Т. Шестопалова (Луганськ) поділилася з учасниками конференції невідомими широкому загалу документальними матеріалами, які стали основою її доповіді “На перехресті батьківщини і світу: ідейність versus інтелектуалізм у взаєминах Ю. Лавріненка та Ю. Шереха”. Літературно-мистецька історія Харкова в різні історичні періоди стала об’єктом наукової уваги О. Бровко (Луганськ) та Т. Вірченко (Кривий Ріг). Р. Козлов (Кривий Ріг) зупинився на особливостях хронотопу драматичного твору. “Театр, драма і драматургія в щоденниковому дискурсі Олеся Гончара” – тема виступу ініціатора проведення конференції, завідувача кафедри теорії літератури та компаративістики ЛНУ імені Тараса Шевченка, директора Східного філіалу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України О. Галича.

На секційних засіданнях розглядалися актуальні дослідження літературного процесу північно-східного регіону України і творчості окремих письменників, пов’язаних зі Слобожанщиною, вивчення літератури рідного краю в методологічних і методичних аспектах.

Олена Бровко

Отримано 4 березня 2012 р.

м. Луганськ